

Otázka cílů dohody o vině a trestu – co zavedením tohoto institutu zákonodárce sledoval

JUDr. Miroslav Čapek, soudce Okresního soudu v Lounech

(hlavní body příspěvku, předneseného na diskusním setkání České národní skupiny Mezinárodní společnosti pro trestní právo, Praha 24. 10. 2013)

Pokud již byl tento institut zaveden, pak k němu lze přinést připomínky z pohledu okresních soudů v těchto momentech:

- limit pro uzavření dohody o vině trestu neumožňuje např. schválení dohody u trestných činů loupeže, tzn. s horní hranicí trestu odnětí svobody deset let a výše;

- přitom jsou pachatelé, kteří by si i sami navrhli nepodmíněný trest, nejedná se tak jen o institut pro udělování „podmíněných či jiných trestů nespojených s odnětím svobody“;

- neujasněná koncepce, jak probíhá u státního zástupce jednání o dohodě o vině a trestu;

- zda toto jednání rovnou nepřenést před soud;

- poněkud neujasněná je koncepce, kdy se ve veřejném zasedání schvaluje dohoda a výsledkem veřejného zasedání je vynesení odsuzujícího rozsudku, který byl vždy vyhrazen hlavnímu líčení;

- nemožnost uzavřít dohodou o vině a trestu v průběhu nařízeného hlavního líčení, když např. lze konat hlavní líčení, jehož výsledkem může být mj. usnesení o podmíněném zastavení trestního stíhání, teoreticky i narovnání;

- shoda panuje v tom, že součástí rozhodnutí ve veřejném zasedání v řízení o dohodě o vině a trestu je rozsudek, obsahující dva výroky:

I. schválení dohody mezi pachatelem a státním zástupce

II. odsuzující rozsudek;

- naopak vrácení předložené dohody o vině a trestu státnímu zástupci se jeví komplikované, když státní zástupce by měl být hlavním garantem zákonnosti sjednané dohody a řízení této dohodě předcházející, ostatně i u institutu podmíněného zastavení trestního stíhání státním zástupcem se tak již děje a žádná revize ze strany soudu zde není;

- pro soud je problematické rozlišit vedení procesu, jde o směr veřejného zasedání a hlavního líčení, což může být matoucí (je tedy otázkou, zda o dohodě nerozhodovat v klasickém hlavním líčení místo ve veřejném zasedání);

- nejasnost v ustanovení § 314r odst. 5 tr. řádu, kdy může být užito ustanovení § 307, § 309 tr. řádu – možnost tohoto postupu již měl asi prozkoumat státní zástupce před předložením dohody o vině a trestu;

- otázkou a výzvou je, zda institut dohody o vině a trestu nezavést i do části agendy rozhodovací činnosti krajských soudů jako soudů I. stupně;

- nechci polemizovat s otázkou zásady materiální pravdy, případně zásadou koncentrace důkazů, nicméně podle mého názoru by měla být obecně opuštěna, důkazní břemeno by měl důsledně nést státní zástupce, včetně zajišťování důkazů, soudce by měl vystupovat v postavení moderátora; to však naráží na diskuzi o systému kontinentálního práva oproti systému práva anglo-saského, resp. anglo-amerického, potažmo na zásadu platnou pro státní zástupce v případě pochybností vždy žalovat u soudu; otázkou zůstává, zda nejde o nadbytečné zatěžování soudů či nadbytečnou kriminalizaci.